

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 16.12.2002 59. vuosikerta Numero 4 Sivu 13

Työn suunnittelu säästää työaikaa pihatoissa

Uusimpien työntutkimusten mukaan lypsyyn kuluva työaika vaihtelee hyvin paljon myös nykyaikaisissa pihatoissa. Navettatöissä voidaan säästää työaikaa jopa useita henkilötyökuukausia vuosittain, jos lypsyn lehmäliikenne ja lypsytyö saadaan sujuvaksi.

Työteho-seura selvitti 20 pihattotilalla, paljonko lypsyn työvaiheisiin kuluu työaikaa kalanruoto- ja autotandemlypsyasemilla. Tämä työntutkimus on osa MTT:n Ympäristöntutkimuksen johtamaa tutkimusta, jossa selvitetään tuotantoyksikön koon kasvun vaikutusta lypsylehmien hyvinvointiin, maidon, lihan, tilan ja ympäristön hygieniaan sekä karjanhoitajan työympäristöön.

Lehmäliikenteen sujuvuudessa eroja

Tutkitut tilat olivat tyypillisiä perheviljelmiä, ja navetassa työskenteli muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaksi henkeä. Pihatot oli rakennettu tai peruskorjattu vuosina 1995-2001, joten ne vastasivat hyvin maamme vallitsevaa pihattokantaa. 14 pihatossa oli kalanruoto- ja kuudessa autotandemasema. Työntutkimukset tehtiin normaalin iltalypsyn aikana. Lypsyn eri työvaiheisiin kuluva työaika mitattaessa työn oletettiin toistuvan samanlaisena kahdesti päivässä vuoden jokaisena päivänä.

Lypsylehmien siirtoon odotustilaan ja/tai asemalle ajoon sekä niiden vaihtoon asemalle ja sieltä pois kului 0,13-1,01 min/lehmä/lypsykerta. Vähiten siirtoon kului aikaa autotandemasemilla, joissa lehmäliikenne on yksilöllistä. Kauimmin siirto kesti kalanruotoasemilla, joissa lehmiä liikutellaan ryhmissä - hitaimman tahdissa. Käytännössä tämä ero lypsyn lehmäliikenteen sujuvuudessa merkitsee jopa yli 60 kahdeksantuntista työpäivää kyseisillä noin 50 lypsylehmän karjoilla!

Lypsyn valvontaan kulunut aika ei riippunut yhtä selvästi lypsyaseman mallista. Lypsyn valvontaan kului 0,12-2,06 min/lehmä/lypsykerta, keskimäärin 0,78 min/lehmä. Ero lypsyn valvontaan kuluneessa ajassa merkitsee vuoden aikana lähes 150 työpäivää noin 50 lypsylehmän karjoilla!

Lypsyssä on monta työvaihetta

Lypsytyöhön kuului lehmien siirtojen sekä lypsyn valvonnan lisäksi utareiden pesu ja pyyhkiminen, lypsinten kiinnitys sekä jälkilypsy ja muut lypsyyn liittyvät oheistoimet sekä lypsyn aloittelu- ja lopettelutyöt. Lypsytyöhön kului kalanruotoasemilla lehmää kohti 2,5-5,8 min, keskimäärin 3,8 min. Vastaava aika oli

autotandemasemilla 1,9-5,4 min, keskimäärin 3,0 min. Ero eniten ja vähiten lypsämiseen aikaa käyttäneillä 50 lypsylehmän tiloilla oli vuodessa lähes 300 kahdeksantuntista työpäivää! Nopeimmin lypsystä suoriutuneella tilalla karjan keskituotos oli 8 500 kg/vuosi ja hitaimmalla puolestaan 8 200 kg.

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

Lypsy työllistää harvoin kunnolla kahta työntekijää, jos lehmäliikenne ja lypsytön työrutiinit ovat tehokkaat ja järjestelmälliset. Tähän päästään huolellisella työn suunnittelulla - asiantuntija-apua on saatavissa ja sitä tulee myös käyttää. Työnkäytöllisesti tehokkainta sekä taloudellisinta olisi, että yksi työntekijä lypsää ja toinen tekee muut navettatyöt samaan aikaan.

Lypsyaseman lattian korkeuden hydraulinen säätäminen on lypsyergonomian kannalta tärkeää, mutta se on hyödytöntä, jos asemalla on kaksi eripituista lypsäjää yhtä aikaa. Lisäksi tuotannon hygieenisuus ja ennen kaikkea työturvallisuus kärsivät, jos avustava lypsäjä liikkuu vähän väliä niin sanotun puhtaan ja likaisen tilan välillä ajamassa lehmiä asemalle ja sieltä pois.

Työntutkimuksesta valmistuu vuoden vaihteessa maataloustiedote, jonka voi tilata Työtehoseurasta (monica.sandqvist@tts.fi, puh. (09) 2904 1411). Tiedotteessa esitellään asemalypsytön eri työvaiheiden työmenekit yksityiskohtaisesti. Lisäksi kerrotaan lehmäliikenteen ja lypsytön järjestelyistä.

*Janne Karttunen, Työtehoseura
Lisätietoja: Koetoiminta ja
käytäntö 4/2002: 13
janne.karttunen@tts.fi
puh. (09) 2904 1264*